

Baggrund til brug for Kirkeudvalgets besøg i Stockholm den 29. august 2018

1. Sammensætningen af den svenske Riksdag og den svenske regering

Riksdagen har 349 ledamöter (medlemmer), der vælges hvert fjerde år. Der er otte partier repræsenteret i Riksdagen under den nuværende mandatperiode 2014-2018, samt en enkelt løsgænger. Næste Riksdagsvalg er 9. september 2018.

Fordelingen af mandater i Riksdagen efter valget den 14. september 2014 er følgende:

Medlemmer	Antal
Socialdemokraterna (S)	113
Moderaterna (M)	83
Sverigedemokraterna (SD)	42
Miljöpartiet (MP)	25
Centerpartiet (C)	22
Vänsterpartiet (V)	21
Liberalerna (L)	19
Kristdemokraterna (KD)	16
Lösgængere	8
Medlemmer i alt	349

Regeringen er en socialdemokratisk ledet mindretalsregering bestående af Socialdemokraterna og Miljöpartiet. Stefan Löfven er statsminister. Finansminister er Magdalena Andersson (S). Udenrigsminister er Margot Wallström (S). Justits- og indenrigsminister er Morgan Johansson (S). Forsvarsminister er Peter Hultqvist (S). Kultur- og demokratiminister er Alice Bah Kuhnke (MP), som også er ansvarlig for spørgsmål om religion og trossamfund.

2. Indenrigspolitisk situation og det forestående valg

Svenskerne går til valg til Riksdag, regioner og kommuner søndag den 9. september. Som det tegner sig nu, vil Sverige den 10. september vågne op til en uklar parlamentarisk situation, hvor ingen af de to blokke på den klassiske venstre- og højrefløj vil kunne samle et flertal. Regeringen, Socialdemokraterna (S) og Miljöpartiet (MP) med støttepartiet Vänsterpartiet (V) står til lige under 40% af stemmerne, og den borgerlige blok, Alliansen, står samlet til lige over 38%. Sverigedemokraterna (SD) ventes at få 19%. Holder prognoserne, vil SD blive Riksdagens næststørste parti, med en stigning på 6,7% fra valget i 2014.

Tabel: Aktuelle opinionstal fordelt på blokke samt resultat ved Riksdagsvalget 2014.

Kilde: www.pollofpolls.se

	Status i opinion	Resultat 2014	Ændring
Rød-grønne blok			
Socialdemokraterna (S)	24,8%	31%	-6,2
Miljöpartiet (MP)	5,9%	6,9%	-1
Vänsterpartiet (V)	9,1%	5,7%	+3,4
Alliansen			
Moderaterna (M)	19%	23,3%	-4,3
Centerpartiet (C)	9,9%	6,1%	+3,8
Liberalerna (L)	5,6%	5,4%	+0,2

Kristdemokraterna (KD)	3,8%	4,6%	-0,8
Sverigedemokraterna (SD)	19,4%	12,7%	+6.7
Andre partier	2,5%	4%	-1,5

Den store fremgang til SD beror især på, at valgkampen bliver ført i 2015-flygtningekrisens lange skygge. På flygtninge- og integrationsområdet har SD i manges øjne større troværdighed end de gamle partier, som først meget sent i forbindelse med flygtningekrisen handlede med tiltag, der kunne vende udviklingen. Mange politikere og ikke mindst vælgere kæder således mange af de samfundsmæssige udfordringer som kriminalitet, belastning af sundhedsvæsenet sammen med de mange flygtninge i Sverige. Trods ihærdige forsøg har statsminister Löfven ikke haft held med at dreje debatten over på en klassisk velfærdsdiskussion, om end sundsvæsen og skole også er højt placeret på listen over vælgernes hovedprioriteter. S forventes således at opleve et historisk dårligt valg med en tilslutning på knap 25% af vælgere.

Moderaterna (M) i den blå blok kæmper ihærdigt for at begrænse nedgangen fra sidste valg. Pt. ligger partiet på 19%. Med sidste uges afbrænding af 100 biler på én nat har et af M's kerneområder, lov og orden, fået øget fokus i debatten. Om det vil lykkes at indhente SD som Riksdagens næststørste parti er indtil videre usikkert.

Ud over SD oplever regeringens støtteparti V samt Centerpartiet (C) i blå blok betydelig fremgang. Begge har markeret sig på en mindre stram flygtningepolitik og en stærk miljø/klimaprofil. Det er også kerneområder for MP, som imidlertid har lidt under regeringssamarbejdet. Dog kan sommerens voldsomme skovbrande bidrage til, at MP kommer over spærregrænsen på 4%.

Med et forventet valgresultat hvor ingen af de to traditionelle blokke kan skabe flertal og SD oplever en betydelig fremgang, dominerer spørgsmålet om regeringsdannelse i stigende grad valgkampen frem for tematiske drøftelser. I en sådan grad, at nogle analytikere advarer om risikoen for politikerleden hos en del vælgere, som kan sende flere i armene på SD.

Den rød-grønne blok afviser klart at give SD nogen form for indflydelse, og statsminister Löfven har meldt ud, at en stemme på ham er en garanti for, at SD ikke vil få politisk indflydelse. S og MP går ikke til valg sammen grundet et til tider meget vanskeligt regeringssamarbejde i indeværende mandatperiode. Særligt flygtningekrisen udstillede de interne uenigheder mellem S og MP, og kovendingen i svensk asylpolitik, der trådte i kraft sommeren 2016 ved en midlertidig lov gældende frem til 2019, førte da også til, at den daværende vicestatsminister fra MP forlod svensk politik, da regeringens stramning ikke var overens med MP's liberale flygtningepolitik. Samtidig har regeringens seneste lempelse på asylområdet for 9.000 afghanere i gymnasiealderen, som kan få vurderet deres asylansøgning på ny, udstillet den slingrekurs som regeringen fører på flygtningeområdet.

De fire borgerlige partier i Alliansen går for fjerde gang til valg sammen, men samarbejdet knager i fugerne på det helt centrale spørgsmål om et muligt samarbejde med SD. Både C og Liberalerna (L) afviser tydeligt et samarbejde med SD som støtteparti. M og Kristdemokraterna

(KD), derimod, er begge åbne for at regere med støtte fra Sverigedemokraterna, men KD er langt fra sikre på at komme over spærregrænsen. Også på flygtningeområdet er der uoverensstemmelse mellem C og L's ønske om en mere lempelig familiesammenføringspolitik, samt M og KD's afvisning heraf.

Baggrunden for at SD i manges øje bør isoleres politisk er dels Sverigedemokraternas historiske kobling til den yderste højreekstremisme og nynazistiske bevægelser, og dels vækker partiets hårde modstand mod indvandring stærke følelser i store dele af det politiske etablisement, som gerne fremhæver Sverige som en humanitær stormagt, der tager internationalt ansvar for verdens udsatte mennesker. Det sker med jævne mellemrum, at markante SD-profiler gør sig bemærket i medierne med kontroversielle udtalelser så som, at jøder og samer ikke også kan være svenskere.

Såfremt SD måtte støtte op om en borgerlig regering er forventningen væsentlige indrømmelser på bl.a. flygtninge- og integrationsområdet. Tanker om at nå til enighed på tværs af de to blokke på asyl- og integrationspolitik har været drøftet, og vil kunne fravriste SD nogle meget stærke kort på hånden i regeringsdannelsen.

I det svenske analytikerkorps hersker bred enighed om, at alt er oppe i luften ved dette valg, og det er de færreste, som tør komme med håndfaste bud på, hvorledes den nye regering vil se ud. Som billedet ser ud nu, peger det meste dog i retning af M's formand, Ulf Kristersson, som ny statsminister, idet Löfven allerede har afvist enhver form for samarbejde med SD. Hvilken form en mulig M-ledet regering vil se ud er der mange bud på. Flest byder på en svag minoritetsregering.

3. Svenska Kyrkan, trossamfund og livsynssamfund

Svenska Kyrkan blev adskilt fra staten i år 2000, hvormed kirken mistede sin myndighedsstatus. Svenska Kyrkan har ca. 6 mio. medlemmer (Sveriges befolkning er 10 mio.). Alle som døbes bliver automatisk medlem af kirken, men det er også muligt at melde sig ind som almindeligt medlem, i lighed med enhver anden forening. Medlemstallet ventes i fremtiden at være dalende i takt med, at færre børn døbes. Trods adskillelsen af kirke og stat er der ikke reel lighed mellem Svenska Kyrkan og øvrige trossamfund i Sverige. Svensk lov bestemmer eksempelvis, at statschefen – monarken – skal tilhøre Svenska Kyrkan, og Svenska Kyrkans medlemsafgifter, kirkeskatten, opkræves af Skatteverket, mens andre trossamfund selv må opkræve medlemsafgifter. Politisk fylder spørgsmålet om relationen mellem staten og kirken ikke meget. Sverigedemokraterna vil som det eneste parti genindføre statskirken, mens resten af partierne ikke fremfører stærke synspunkter på spørgsmålet. Selv Vänsterpartiet taler ikke længere om deres gamle krav om afskaffelse af statsstøtten til trossamfund.

Der er 44 støtteberettigede trossamfund i Sverige. Den svenske statsstøtte til trossamfund (86 mio. SEK årligt) går primært til samfund, der bedriver religiøse aktiviteter, og livssynssamfund modtager således ikke støtte. Dette skyldes formuleringen i svensk lov, som bestemmer, at målet for støtten er, at skabe forudsætninger for at trossamfund kan bedrive langsigtede religiøse aktiviteter. I mangel på en tydelig definitionen af 'trossamfund' fokuserer man derfor i

støttetildelingen på det religiøse kriterium. Samtidig har uklarheden omkring definitionen af 'trossamfund' indgået som en del af arbejdet i udredningen om *Översyn av statens stöd till trossamfund*, som blev offentliggjort i marts 2018. Denne udredning foreslår, at definitionen af 'trossamfund' skal inkludere tros- og livssynssamfund, som arbejder med meditation af eksistentialisme for, at ikke-religiøse samfund også kan få del i statsstøtten.

Det ledende livssynssamfund i Sverige er *Humanisterna*, som traditionelt har lagt en ganske markant linje og forlangt alle religiøse symboler fjernet fra det offentlige rum. Efter et nyligt formandsskifte har samfundet dog anlagt en mere midtsøgende linje. Humanisterna har ca. 3.000 medlemmer og det vurderes, at de årligt udfører ca. 1.000 ceremonier såsom borgerlige konfirmationer. Humanisterna har fået afslag på gentagne ansøgninger om del i statsstøtten til trossamfund på grund af lovgivningens fokus på religiøse aktiviteter i støtten til trossamfund.

4. Svenske gæster ved middagen hos ambassadør Ove Ullerup

Daniel Lindvall, kansliråd i Kulturministeriet

Daniel Lindvall har en doktorgrad i filosofi og sociologi, og arbejder i det svenske Kulturdepartement. Lindvall har tidligere været hovedsekretær for *2014 års Demokratiutredning* og udredningen *Översyn av statens stöd till trossamfund*.

Mia Lövheim, professor i religionssociologi ved Uppsala Universitet

Mia Lövheim forsker primært inden for medier og religion, med særligt fokus på emner såsom religion i digitale medier, unge og religion, samt religion og politik. Lövheim var en del af ekspertgruppen som bidrog til ovennævnte udredning *Översyn av statens stöd till trossamfund*.

Örjan Wallin, Myndigheten för stöd till trossamfund

Myndigheten för stöd till trossamfund er en statslig myndighed under Kulturdepartementet, som har til opgave at fremme dialogen mellem staten og trossamfund samt at bidrage med kundskab om religion og samfundsliv i Sverige. Endvidere fordeler myndigheden statens økonomiske støtte samt andre former for støtte til trossamfund. Yderligere er myndigheden et dialogforum for spørgsmål om samfundets værdigrundlag, trossamfund og religion. Örjan Wallin bidrager for nærværende som ekspert til en udredning om konfessionelle indslag i undervisningen i den svenske skole.

Ambassaden Stockholm